

Nr 46

Av herrar Jönsson i Gärds Köpinge och Ekdahl, om höjning av kreditgarantibeloppet för jordbruksegnahemslån.

Då 1947 års riksdag fattade sitt principbeslut rörande statsmakternas åtgärder för jordbruksnäringens främjande — ett beslut som senare konfirmerades av 1948 års riksdag — så innebar detta beslut bl. a., att vissa riktlinjer utstakades för de statliga åtgärderna rörande jordbruket, åtgärder som syftade till att ett bärkraftigt jordbruk snarast möjligt skulle tillskapas, där jordbruksbefolkningen (regelmässigt utan subventioner) skulle kunna uppnå jämställdhet i inkomsthänseende med andra befolkningsgrupper. Nämda inkomstutjämnung skulle uppnås tack vare sådan jordbruksrationalisering, att man nedbringade produktionskostnaderna på jordbrukets alster genom bl. a. minskat arbetsbehov per produktenhet, genom mera ändamålsenlig bebyggelse, genom ökad mekanisering, där sådan kunde vara ekonomiskt försvarlig, samt genom att man över huvud taget mera effektivt än tidigare utnyttjade i jordbruket investerat kapital.

Enligt en av de givna riktlinjerna skulle genom statligt stöd på olika sätt tillskapande av "bärliga familjejordbruk" underlättas. De lagstiftande myndigheterna voro i stort sett ense i det avseendet, att svenskt jordbruk alltjämt måste betraktas som landets modernäring, vilken har att fylla det primära mänskliga behovet att förse landets befolkning med föda, men åt den uppgiften borde ej större del av befolkningen ägna sig än uppgiften kräver. Å andra sidan borde rationaliseringsfakten icke vara så forcerad, att befolkningsuttunnningen i en bygd ledde till minskad trivsel för kvarvarande befolkning, minskat skatteunderlag, dyrare väghunderhåll, sämre skolservice och sämre övrig service för kvarstannande bygdebefolkning. Numera torde ansvariga myndigheter vara överens om att större uttunning av landsbygdsbefolkningen ej är önskvärd, än att sådan befolkningstäthet bibehålles på landsbygden att denna befolknings *ekonomiska, sociala och kulturella standard* kan hållas i jämnhöjd med den befolknings, som bebor tätorterna.

Skall jordbrukets och landsbygdens problem kunna lösas enligt dessa syftlinjer och i enlighet med 1947 och 1948 års lagar för jordbruksnäringens främjande, så erfordras, att man, samtidigt som den manuell arbetskraften i jordbruket minskas, dels så långt möjligt och lämpligt är söker göra betingelserna gynnsamma för industriens lokalisering i de befolkningsuttunnade landsbygdsorterna, dels också genom statligt stöd på olika sätt söker skapa förutsättningar för den vakna och jord-

bruksintresserade landsbygdsungdomen — för sin blivande uppgift utbildade jordbrukarsöner och lantarbetare — att stanna kvar vid jordbruket. Ett viktigt syftemål såväl med jordförvärvslagen och förköpslagen som med de socialt betonade lagarna om statlig lånegaranti till hjälp vid inköp och upprustning av vissa jordbruk torde vara *att i största möjliga utsträckning behålla jordbruksfastigheterna i jordbruksbefolkningens ägo*. Enligt vår uppfattning är det fara värt, att man till följd av den snäva tilldelning av bl. a. garantilånemedel för jordbruks-egnahemslån, som påyrkas i den av Kungl. Maj:t nu framlagda statsverkspropositionen, i hög grad försvårar den mindre kapitalstarka jordbrukarungdomens möjligheter att förvärva lämpliga familjejordbruk och stödjordbruk. Vi ha erhållit uppgifter om att under innevarande budgetår ett stort antal låneansökningar rörande förvärv av familjejordbruk och stödjordbruk måst avvisas av brist på medel, trots att vederbörande förvärvat sina jordbruk till förhållandevis skäliga priser och trots att sökandena med hänsyn till eget startkapital och erforderliga kvalifikationer att sköta förvärvat jordbruk till synes väl fyllt de fordringar, som enligt gällande författningar och med stöd av dessa utfärdade direktiv uppställts för ifrågavarande lån. Många lånesökande, som med kännedom om de av statsmakterna i utsikt ställda garantilånen förvärvat jordbruk av anhöriga, komma säkerligen att få stora svårigheter att behålla sina släktgårdar, då de icke beviljats de av dem påräknade statliga garantilånen. Den långa amorteringstiden vid lån med statlig lånegaranti, amorteringsfristen vid starten av jordbruksföretaget och den lägre räntan ha i flertalet köp bidragit till att vederbörande hemmason eller dito dotter med make över huvud taget icke vågat ikläda sig de avsevärda skuldförbindelser i ifrågavarande jordbruksföretag, som det i vederbörande sökandes ärenden varit fråga om. Utan förhoppning om statlig lånegaranti skulle säkerligen flertalet lånesökande bondeungdomar avstått från släktgårdsförvärvet, och släktgården skulle sannolikt övergått i kapitalstarkare köparens (möjligen i icke-jordbrukares) ägo till avsevärt högre pris än vid slätköpet. Gentemot detta resonemang kan framhållas, att de säljande föräldrarna i många fall borde kunna låta sitt kapital inbestå i det till barnen överlåtna jordbruket. Denna utväg användes i de få fall, där släktsämjan är god och där säljarna ha något överloppskapital att binda i den försålda egendomen. Oftast har dock den jordbrukarkategori, det här är fråga om, så litet sparkapital disponibelt vid försäljningen av sitt jordbruk, att detta till största delen måste investeras i någon bostadsfastighet i den närbelägna tätorten, dit vederbörande familj flyttar efter avvecklingen av jordbruksföretaget.

Utöver vad vi ovan anfört i detta ärende anse vi oss böra erinra om den propaganda för statliga garantilån för underlättande av mindre

bemedlade jordbrukarsönens och lantarbetares förvärv av familjejordbruk eller stödjordbruk, som med statsmakternas goda minne bedrivits både direkt och indirekt.

Med stöd av vad vi ovan anfört få vi härmed vördsamt hemställa,

dels att riksdagen måtte besluta att för innevarande budgetår (1954/55) höja kreditgarantilånebeloppet till jordbruksegnahemslån med 4 000 000 kronor,

dels att riksdagen måtte besluta att i enlighet med kungl. lantbruksstyrelsens förslag fastställa kreditgarantilånebeloppet för jordbruksegnahemslån för budgetåret 1955/56 till 25 000 000 kronor.

Stockholm den 18 januari 1955

Karl Jönsson

Thorvald Ekdahl
